

Regeringens skrivelse

1999/2000:146

Anställningsformen överenskommen
visstidsanställning

Skr.
1999/2000:146

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 7 september 2000

Lena Hjelm Wallén

Mona Sahlin
(Näringsdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslog i propositionen En arbetsrätt för ökad tillväxt (prop. 1996/97:16) att det i lagen (1982:80) om anställningsskydd skulle införas en ny form av tidsbegränsad anställning, överenskommen visstidsanställning. Vid riksdagsbehandlingen tillstyrkte arbetsmarknadsutskottet regeringens förslag men tillade bl.a. att det borde tillsättas en referensgrupp som kontinuerligt skulle utvärdera den nya anställningsformen samt att regeringen skulle återkomma till riksdagen inom en treårsperiod och redovisa erfarenheterna av och slutsatserna beträffande den nya anställningsformen. Bestämmelsen om överenskommen visstidsanställning trädde i kraft den 1 januari 1997. Regeringen utsåg en referensgrupp i enlighet med riksdagens önskemål. Referensgruppen har slutfört sitt uppdrag den 31 december 1999 och upprättat en rapport som finns att tillgå på Näringsdepartementet. I rapporten redovisas referensgruppens arbetsformer, referensgruppens material samt referensgruppens erfarenheter och slutsatser. Slutsatserna innebär i huvudsak att anställningsformen förekommer men i liten utsträckning samt att den inte har lett till kringgående av anställningsskyddet förutom i några enstaka fall.

Innehållsförteckning

Skr. 1999/2000:146

1	Bakgrund.....	3
2	Referensgruppens rapport	3
3	Regeringens slutsats.....	5
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 september 2000....	6

1 Bakgrund

Regeringen föreslog i propositionen En arbetsrätt för ökad tillväxt (prop. 1996/97:16) att det i lagen (1982:80) om anställningsskydd (anställningsskyddslagen) skulle införas en ny form av tidsbegränsad anställning, överenskommen visstidsanställning. Förslaget innebar att en arbetsgivare skulle, under vissa förutsättningar, ges möjlighet att anställa en arbetstagarare på viss tid utan att det krävdes några särskilt angivna skäl för tidsbegränsningen. Vid riksdagsbehandlingen tillstyrkte arbetsmarknadsutskottet (bet. 1996/97:AU4 s. 28–29) regeringens förslag till den nya anställningsformen med följande tillägg:

”Med hänsyn till att den nya anställningsformen avviker väsentligt från nu gällande principer för tidsbegränsade anställningar anser utskottet att det bör tillsättas en referensgrupp som kontinuerligt skall utvärdera den nya anställningsformen. Referensgruppen skall tillsättas av Arbetsmarknadsdepartementet och bestå av företrädare för arbetsmarknadens parter samt Jämställdhetsombudsmannen. Regeringen skall återkomma till riksdagen inom en treårsperiod och redovisa erfarenheterna av och slutsatserna beträffande den nya anställningsformen.”

Riksdagen fattade beslut i enlighet med utskottets betänkande (rskr. 1996/97:107). Bestämmelsen om överenskommen visstidsanställning, 5 a § anställningsskyddslagen, trädde i kraft den 1 januari 1997.

Regeringen beslutade den 13 april 1997 att inom Arbetsmarknadsdepartementet tillsätta en referensgrupp med uppdrag att utvärdera den nya anställningsformen överenskommen visstidsanställning. Referensgruppen kom att bestå av först en statssekreterare på Arbetsmarknadsdepartementet och sedan en statssekreterare på Näringsdepartementet som ordförande, och som ledamöter företrädare för Arbetsgivarverket, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Landstingsförbundet, Svenska Kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska arbetsgivarföreningen (SAF), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) samt Jämställdhetsombudsmannen (JämO).

2 Referensgruppens rapport

Referensgruppen har haft till uppgift att beskriva förhållandena på arbetsmarknaden såvitt avser anställningsformen överenskommen visstidsanställning. Referensgruppen har slutfört sitt uppdrag och upprättat en rapport som finns att tillgå på Näringsdepartementet (dnr. N2000/97/RS). I rapporten redovisas referensgruppens arbetsformer, referensgruppens material samt referensgruppens erfarenheter och slutsatser. Följande framgår i huvudsak av referensgruppens rapport.

Referensgruppen har sammanträtt sex gånger. Vid dessa sammanträden har ledamöterna regelbundet lämnat redogörelser av sina respektive erfarenheter av anställningsformen. Ledamöterna har uppgett att deras respektive organisation inte haft någon statistik som särredovisar anställningsformen men att de, genom kontakter med sina respektive kontakt-

personer på arbetsplatser m.m., försökt skapa sig en uppfattning om omfattningen av anställningsformen och dess tillämpning. Genom ledamöternas rapporter har framkommit i huvudsak följande. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har funnit att anställningsformen är svår att tillämpa på grund av de begränsningar den har, i synnerhet såvitt avser antalet anställda. Arbetsgivarverkets uppfattning har varit att anställningsformen förekommer men används endast i begränsad omfattning men att anställningsformen kan vara av betydelse för mindre myndigheter. Enligt SAF har anställningsformen betydelse framför allt för de mindre företagen och den privata sektorn. SAF ser inga problem med anställningsformen som sådan men framför att den inte fått det genomslag som var tänkt eftersom ett antal kollektivavtal utgör hinder mot användning av anställningsformen. SACO har inte centralt fått några signaler om omfattningen eller problem med tillämpningen av anställningsformen och menar att anställningsformen inte tycks vara särskilt vanligt förekommande. JämO har konstaterat att det inte finns några anmälningar avseende denna anställningsform. LO och TCO har hänvisat till den enkätundersökning som beskrivs nedan.

Under mars 1998 genomförde LO och TCO en enkätundersökning för att utröna i vilken mån anställningsformen förekommer och vilka problem som kan vara förknippade med den. Undersökningen genomfördes med hjälp av ett frågeformulär som var gemensamt för båda organisationerna. LO har uppgett att undersökningens resultat bekräftat den bild som de förtroendevalda hade och alltså givit vid handen att utnyttjandet av anställningsformen är av marginell omfattning men att några flagranta fall av missbruk har upptäckts. TCO har konstaterat i sin sammanfattning av enkätundersökningens resultat att det är svårt att dra några slutsatser av materialet men att undersökningen pekar på att anställningsformen inte verkar ha fått någon större genomslagskraft och att i vart fall är kännedomen hos de fackliga företrädarna begränsad avseende dess förekomst, eventuellt missbruk m.m. LO anser att då anställningar av någon omfattning inte har skapats med reformen måste den ses som misslyckad och bör därför återtagas.

Referensgruppen har under arbetets gång inhämtat att Statistiska centralbyrån, som har hand om Arbetskraftsundersökningarna (AKU), kommer från och med den 1 januari 2000 att ha en specifik fråga om anställningsformen i sin enkät. Troligtvis kommer förekomsten av anställningsformen därmed att kunna följas på bättre sätt i framtiden.

Referensgruppen har också uppmärksammat en skiljedom och ett avgörande från Arbetsdomstolen (AD 1999 nr 7) avseende överenskommen visstidsanställning.

Referensgruppen har dragit slutsatser av sitt material och funnit följande. Referensgruppen anser att det inte går att dra några säkra slutsatser av referensgruppens material vad gäller omfattningen av anställningsformen och dess tillämpning. Materialet tyder dock på att anställningsformen förekommer men i liten utsträckning samt att anställningsformen inte har lett till kringgående av anställningsskyddet förutom i några enstaka fall.

3 Regeringens slutsats

Skr. 1999/2000:146

Regeringen har tagit del av referensgruppens rapport. Regeringen anser inte att det finns anledning att vidta några åtgärder med anledningen av rapporten.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 september 2000

Närvarande: statsrådet Hjelm-Wallén, ordförande, statsråden Freivalds, Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Sahlin

Regeringen beslutar skrivelse 1999/2000:146 Anställningsformen överenskommen visstidsanställning